

STAREN IN DE LEEGTE

Never tell me, by the way, that the dead look peaceful, schreef George Orwell, nadat hij net het levenloze lichaam van een door een olifant vertrapte man had gezien.

De Duitse fotograaf Rudolf Schäfer vond ze er wel erg vredig uitzien, de gezichten van de overledenen. Hij portretteerde ze, met het witte laken zedig tot op de schouders getrokken, in zacht zwart-wit in zijn boek *Der Ewige Schlaf: Visages de morts* (1995). En het klopt. Sommige gezichten lijken zelfs iets gelukzaligs over zich te hebben. De doden van Schäfer werden weliswaar niet door een olifant vertrapeld; zij stierven een natuurlijke dood. Dat besef werkt verzachtend.

Anders is het bij de foto's van Jeffrey Silverthorne in *Morgue*. De Amerikaan was amper vijftientig toen hij in 1972, tot zijn eigen verbazing, van de procureur-generaal van Rhode Island de toestemming kreeg om in het staatsmortuarium te fotograferen. Wie daar terecht kwam, was in onbekende of geweldadige omstandigheden aan zijn einde gekomen. Silverthorne fotografeerde de overledenen rechttuit, zonder al te veel franjes. Enkel bij de slachtoffertjes van wiegendood is er schroom – Silverthorne was net voor de tweede keer vader geworden. Van hen geen gezichtjes in beeld.

Een vrouw stierf thuis. Een man werd doodgeslagen. Een andere pleegde zelfmoord op de treinsporen. Een jongetje werd aangereden door een auto, een ander werd gevonden in de bosjes. De bekendste foto is die van aan CO-vergiftiging overleden geliefden, letterlijk door de dood gescheiden, elk in een eigen lijklade. De stevige, stijlvolle schoen van Silverthorne midden in beeld benadrukt niet alleen die scheiding, hij voorziet het tafereel ook van een tegendraadse dynamiek, een verstorende hartslag.

Vacuüm

Het voelt fout, kijken naar foto's van doden in een forensische omgeving, maar in een niet-forensische context. Waarom doen we het dan? En waarom fotografeert iemand ze? Silverthorne geeft er in het boek wel enkele verklaringen voor, maar uiteindelijk komt het neer op die ene keer, toen hij als veertienjarige knaap stiekem zijn oma fotografeerde op haar begrafenis. De dood fascineert en blijft fascineren, zelfs wanneer hij confronteert.

De Franse filosoof Roland Barthes sprak over hoe fotografie iemand onherroepelijk in het verleden plaatst; over tekenen van een toekomstige dood. Maar wat dan met foto's van wie al dood is? Hoe stop je de tijd van iemand wiens tijd al is gepasseerd? 'Het mortuarium was zwart en stil', schrijft Silverthorne. 'Het gaf niets terug.' Kijken naar foto's van de doden is je in een soort van vacuüm begeven. Het is als staren in de leegte. **STEFAN VANTHUYNE**

Een vrouw die in haar huis stierf (boven); een naamloze jongen. © Jeffrey Silverthorne

Jeffrey Silverthorne
Morgue.
Stanley/Barker, 40 blz., 39 €.
★★★★☆

Diep in het woud

Roman - Een meisje is overgeleverd aan haar wrede vader in dit fel gehypte debuut. **KATHY MATHYS**

★★★★☆

Gabriel Tallent

Mijn allerliefste schat.
Vertaald door Jan de Nijs,
Ambo Anthos, 464 blz.,
21,99 € (e-book 12,99 €).
Oorspronkelijke titel:
'My absolute darling'.

Mendocino, een stadje langs de Noord-Californische kust, staat bekend om zijn wietelers en bejaarde hippies. Gabriel Tallent kent de omgeving tot in de details, zo blijkt uit zijn debuutroman *Mijn allerliefste schat*, een gehypte boek dat volgens Stephen King net zo'n meesterwerk is als *Catch-22* of *Spaar de spotvogel*. Helemaal misplaatst is de vergelijking met dat laatste boek niet. Mocht Turtle, hoofdpersonage uit *Mijn allerliefste schat*, opgroeien in een liefhebbend gezin, dan zou ze wel wat lijken op Scout Finch uit de roman van Harper Lee. Ze is het type jonge heldin dat je vaker tegenkomt in Amerikaanse fictie: ondernemend, zelfstandig en dapper. Even sterk als *Spaar de spotvogel* is Tallent's debuut niet, maar het is op zijn minst veelbelovend.

Turtle woont met haar vader Martin in een bouwvallig en met klimroos en gifek overwoekerd huis. Op de eerste bladzijden al lees je dat een van de ramen vol hangt met schietschijven. Wanneer je verderop het meisje rauwe eieren ziet eten als ontbijt weet je dat het goed mis is. Martin is een intellectuele sadist die zijn veertienjarige dochter's nachts verkracht. Hij bedigt haar, noemt haar 'een analfabeet, heet spleetje', maar hij houdt ook van het kind dat hij sinds de dood van zijn vrouw alleen opvoedt. 'Je bent van mij', is zijn mantra.

Martin slaat haar om de oren met zijn filosofieën over het einde van de wereld. Hij leest Heidegger en hoort zichzelf graag oreren. Turtle krijgt te horen dat de wereld door en door slecht is, dat het ieder voor

zich is.

Turtle heeft veel moeite om te volgen op school. Een van de leraren probeert haar uit haar tent te lokken, maar het meisje keert zich van iedereen af. Bikkelaarlijk lijkt ze voor haar medescholieren, ze komt zelfs gewapend naar school. Maar alles verandert wanneer Turtle Jacob leert kennen, een leeftijdgenoot die opgroeit in een warm nest.

Eenling

Tallent brengt Turtles emancipatiestrijd in lyrische bewoordingen. Het landschap van de redwoods krijgt iets spookachtigs in zijn beschrijvingen. Rododendrons hebben 'leerachtige, prehistorische bladeren', 'lichtbundels vallen schuin tussen de onvolgroeide bomen door'. Af en toe neigt de schrijver naar bombast.

De mannen in Turtles leven zijn praters, ook Jacob. Martin doet denken aan Humbert Humbert uit *Lolita*, nog zo'n verbaal personage, al is hij minder grafisch gefineerd. *Mijn allerliefste schat* is sowieso gewelddadiger dan de roman van Nabokov.

Tallent is erg goed in de weergave van Turtles innerlijke strijd. Hij laat zien hoe het kind haar vader tegelijk liefheeft en haat. Het perspectief is licht afstandelijk, maar bij momenten duikt de schrijver diep in de gedachten van het meisje, dat enkel in haar hoofd goed is met taal. Verder bezit Tallent de gave om de fysieke ontberingen van de personages te vangen in woorden met een hartslag.

Onvervalste thriller

Mijn allerliefste schat is, naast een roman over misbruik en geweld, een verhaal over dat oer-Amerikaanse personage: de eenling die tot de tanden gewapend de wildernis opzoekt. Dit boek verradt een grote interesse voor ecologie, een passie voor de redwoods en voor de kust.

Echt filosofisch is dit debuut niet. In wezen is het een aaneenschakeling van scènes waarin vader en dochter de confrontatie met elkaar aangaan. Vooral in het tweede deel is dit boek een onvervalste thriller. Alleen is de ontknoping weinig verrassend. Jammer genoeg is de Nederlandse vertaling minder lyrisch dan de originele tekst.